

**Zakboekje voor alle handelaars en liefhebbers van paarden :
(van een aantal hulpmiddelen voor dezelve) : door een kundig
kooper, na veel jaarige ondervinding by een verzameld; en
waar van de meeste by hem, met goed gevolg ter uitvoer
gebracht zyn**

<https://hdl.handle.net/1874/31502>

004 5731
223

ZAKBOEKJE

VOOR ALLE

HANDELAARS

EN

LIEFHEBBERS

VAN

PAARDEN,

(Van een Aantal hulpmiddelen voor dezelve.)

DOOR EEN KUNDIG KOOPER, NA
VEEL JAARIGE ONDERVINDING
BY EEN VERZAMELD; EN WAAR
VAN DE MEESTE BY HEM,
MET GOED GEVOLG TER
UITVOER GEBRAGT ZYN.

TE ALKMAAR, Bij I. A. VAN HARENCARSPER,
Boekdrukker Boek en Papier Verkooper; in de
Langestraat, op de oosthoek van de Houutil.

[1789]

Met genoegen vernam ik van den Drukker, dat hy binnen 6 weeken een veeltal Boekjes verkogt had, van het Gemaklyk Huisboekje voor den LANDMAN, van 50 Geneesmiddelen voor Koeijen, en het was my zonderling aangenaam van myne LANDGENOOTEN te vernemen, dat ik in myne begrippen over deeze kostelyke Beesten niet gedooft hebbe, alzooveele na die middelen te werk gegaan zyn, hunne Beesten daar meede hersteld hebben.

Dit moedigt my aan, om ook eenige Hulpmiddelen voor Paarden door den druk algemeen verkrygbaar te maaken; met diezelfde oogmerken als die my aanzette om het voorige de wereld in te zende, en wie zal het wraaken, als hy begrypen wil, dat klyne geringe en eenvoudige middelen, dikwils van veel nuttigheid en gezegende gevolgen zyn.

Dit Boekje heb ik op 10 stuyvers gesteld, dus 8 stuyvers minder als dat van de Koeijen, 't welk eenige lieden nog te veel geld was, niet begrypende dat een Remedie hen meerder waard moet zyn, en dat het Boekje voor haar leven dienen kan; dog deeze zyn niet minder, en nog maar weinige Boekjes over die om de waarde van de Remediën, 18 stuyv. kosten.

Dat de Paarden Handel wel naast die der Koeijen geplaatst mag worden, zal geen kundig Nederlander in twyffel trekken; wyl veele onzer hier by hun bestaan vinden, en de jaarlyksche markten in aanzienlyke steeden en plaatzen van ons Vaderland, volgingen dit stuk voor my volkomen.

Dat

Dat het bedrog groot met of in deeze Nogotie is, valt niet te ontkennen, maar dat het misbruyk van een goede zaak, derzelver waarde niet doet verliezen is even zeker.

Voor uw jonge Liefhebbers van Paarden, is dit Zakboekje belangryk; om kundiger te worden, en by tyds voor 't een of ander ongemak herstel te zoeken, daar door snyd gy alle kwanfelay af, en die snaaken die by hoog en laag (dikwils tegen beter weeten aan) uw op een flinkze wys Paard of geld ontroggelen, zo zultge uw voor deeze stroopers wagten kunnen,

Ik prys uw en elk Paarden Handelaar ten sterkste aan, een voortreflyk Boek ten tytel voerende, *De Kunst van het oordeelen over Paarden*, met een Verhandeling over het Beslaan, Beschreeven door den Heer BOURGELAT, en dan hebt gy alles, dat uw in staat kan stellen, om doorkundig te worden.

Zo kunt gy uw voor Parlevinkers wagten, en uyt uw eigen oogen zien, wyl haare woorden doorgaans veel mooyer zyn, als het Paard datze aan den man zoeken te helpen.

Dit is het al dat ik te Berigten had, zo dat ik fluyt met deeze genegen en begeerlijke wensch, dat onze Koeijen en Paarden Handel Bloeijen en Groeijen, onze Zeevaart en alle de Bronnen van Neerlands Welvaart, zo zal het algemeene welzijn zichtbaar worden, en ieder zijn bijzonder belang bevordert zien, op dat elk zig te regt mooge verblijden.

DE KOOPER.

Die geen Boekjes voor Egt Erkent, dan die door den Drukker I. A. van Harencarspel, met zijn Cachet hier onder bezegeld zijn.

Z A K B O E K J E

V O O R

H A N D E L A A R S

E N

L I E F H E B B E R S

V A N

P A A R D E N,

Raad voor Vuurige Monden der Paarden.

Als uw Paard vuurig in de mond is, dan moet gy hem in de mond laten, en dezelve 2 maal daags met wyn azyn en wat zout wasen, 't is extra goed.

Voor Zeere Tongen der Paarden.

Wanneer uw Paards tong bezeert is, zoo smeert dezelve 2 à 3 maal daags met boom oly en daar wat zuyker in gemengt, het is goed bevonden.

Voor Speene in de Monden der Paarden.

Zoo uw Paard speene in de Mond onder zyn tong heeft, dan moet gy die met een schaar afknippen, en die plaats met zout vryven, goed bevonden.

Voor Takken in de Monden der Paarden.

A

Indien

Indien uw Paard Takken aan zyn kiezen krygt, zoo dat hy niet kan eeten, gaat dan met hem na de fmit, en laat dezelve met een bytel afhakken, of met een rasp laten afraspen, het is goed bevonden.

Voor Oogen der Paarden.

Wanneer uw Paard vliezen in zyn ooge krygt, zo neemt fyn gestampte zeefschuym, neemt een veertje en maakt dat nat in uw mond, steekt het vervolgens in de zeefschuym, en strykt daar meede 2 à 3 maal daags tusfchen de oogeneeden, goed bevonden.

Voor Blinde Oogen der Paarden.

Als uw Paard blind word, het zy aan een of beyde ooge, het zy dat de ooge wit werden, of dat daar in geslaagen is, neemt dan als evengemeld is zeefschuim of witte bereide falpeeter die fyn gestooten is, blaast dit in de ooge met een rietje, of strykt het ér in met een veertje, het is goed bevonden.

Voor Parels in de Oogen der Paarden.

Wanneer uw Paard parels in de ooge krygt, dan moet gy hem onder zyn ooge aderlaaten, tusfchen de neus en 't oog; het is goed, maar wanneer uw Paard reeds parels in de ooge heeft zo maakt dit oogwater, een half loot nagelen, voor een stuyver wit kooperoort, en eens zoo veel witte gedraayde stokfuyker, doet dit in 2 pintjes Maarts sneeuw waater of in froom waater, hoe langer dit gestaan heeft hoe beter het oogwater zal worden, bestrykt hier meede 2 à 3 maal daags de ooge, het is een goed middel.

Voor

Voor de Han in de Ooge der Paarden.

Neemt dan zo als gezegd is voor de ooge, de voormelde fyn gestampte zeefschuym, of ook de witte bereide salpeeter, blaast of strykt het zelve in de ooge, het is goed bevonden.

Voor Afgescheurde Ooge der Paarden.

Zoo uw Paard een lid of leeden zyn afgescheurd, of zo het lid daar by hangt, knipt het dan af, neemt wat boomoly en zuyker roert het onder elkander, bestrykt dat lid daar 2 à 3 maal daags meede, het zal wel een goed lid worden.

Voor Loopende Ooren der Paarden.

Daar is weinig raad voor, dan toeschroeyen met een heet yzer, maar het is gevaarlyk om weder nog langer in het oor op te breeken, en dan is het nog veel erger als te vooren, dog ik hebze hier meede wel geholpen ook, zo dat hier voor en tegen is.

Voor de Vyver der Paarden.

Als uw Paard aan de vyver is, dan valt het neder en slaat verbaaft als of het uitzinnig is, dan ryft het weder op en woelt zeer druk, als gy dit ziet zo grypt dan na zyn ooren en trekt dezelve nederwaards aan het end van dat oor daar de vyver onder dik is, en strak sfaat, snyd daar een gat in, en haalt daar eenige karrels kuit uyt, gelyk of het kuyt van een visch is, dit moet gy aller spoedigst in het werk stellen, dan kan uw beest behouden worden, van een allergevaarlykst ongemak, waar aan veele sterven.

Voor Verrukte Eeders of Zeenen der Paarden.

Zoo uw Paard eenige Eeders of Zeenen verrukt of verdraayt heeft, dan moet gy hem tweemaal daags smeeren, met dit navolgend toe te makene goed, een half vierendeel popeljoene zalf en de altea te zamen, doet daar by een vingerhoed vol oly van tarpentyne, en ook zo veel oly laterebus, mengt dat alles onder elkander, smeert die plaats 2 maal daags en ftrykt ftijf toe, maar zo het in uw Paard zyn borft is, moet gy hem eerft in de borft aderlaaten, en daar na met de smeering ftijf toeftrijkende befmeeren.

het is goed bevonden.

Voor Schevel Beenen der Paarden.

Als uw Beeft fchevel beenen krijgt, dat zijn harde beentjes, die komen aan de voorbeenen aan de binnezijde tusfen de koot en de kniebol aan, deze verwijken van zelv's wel, zo zij die jong zijnde krijgen, maar als uw Paard oud is en dezelve krijgt, zal hij die wel behouden en aan hinken, daar is niet aan te helpen, zo ver mij bekend is, het befte dat hier van is, dat zo zij jong zijnde die fchevel beenen krijgen, dezelve uit haar eigen weg gaan, maar oud zijnde niet, dan kunnenze voor trek fchuijten gebruikt worden, en eindelijk gaan deeze ongelukkige beesten die 's werelds loon zijn voor de honden.

Voor Paarden die op ftal ftaan en van vooren Hinken.

Als uw Paard aan de voor Voete des winters komt te hinken, zo gebeurt het wel dat de Paarden te droog

droog staan, dan moet gij de ijzers aftrekken, en zet hem in de varse koemis, het is extra goed.

Voor Paarden die Voorstraalen.

Als uw Paard voorstraalt, of het zy agter of voor dan moet gij die oude stralen door een smit laten uitsteeken tot het leeven toe, neemt wat tarpentijn wat boomolij, een weinig zout, en zo veel schapenpis alleen als dit te zamen, kookt dit alles onder elkander en laat het sterk zieden, giet het zo ziedende in de Voete, en verbind die om de 6 à 7 dagen eens, het zal de laatste 3 dagen meerder heelen, als de 4 eerste, het is goed bevonden.

Voor Bloet Gallen der Paarden.

Die komen de Beeften boven de koten aan, zo dat men die met zyn vinger en duym door en weder door kan nypen, neemt oly van tarpentyn en smeert die op de bolle plaatze 2 maal daags en droogt het met een kool vuur in, of met een heet yzer, ik hebze dikwils hier mede doen verdwynen.

Voor Tassen of Luypen der Paarden.

Die tassen of luypen komen aan de voorbout der Paarden en wel aan de knokkel van de voorbout by de buyk aan, zy ontstaan meest alle van de kalkoenen van de vooryzers als 't Paard gaat leggen, daar barst dan een zeentje, dat veroorzaakt dan zomwyl groote buylen die men tassen of luypen noemt, trekt dan het yzer af, of slaat de kalkoenen plat, neemt zout en zeepe, smeert de buylen daar 2 of 3 maal alle dage meede, zy gaan weg, 't is veelmaal goed bevonden.

Voor Verdraayde Hakfeenen der Paarden.

Als uw Paard de agtterfte hakfeenen verdraayt zyn, zo dat hy geen beftuur heeft met dat been, maar dat het van agtere inbuigt als hy loopen moet, neemt dan oly van tarpentyn en oly van lateribus onder elkander en smeert die zeene van het bil af tot de hak toe 2 à 3 maal daags, het is goed bevonden.

Voor Gedrukte Ruggen der Paarden.

Zo uw Paard zyn rug gedrukt is van een zadel of van het broeyen, dat de rug heet fchynt en dik word, dan moet gy zyn rug maar dikwils met kout petwater betten, het is goed, ook met zeep zo als hier voren gezegt is, en als de rug doorbroeyt is, smeert hem dan met brecielicum, het is meede goed bevonden.

Voor Paarden die Bloet Buylen of Zwellen hebben.

Als uw Paard bloet buylen, groote of klyne zwellen krygt, zo sneytze door, neemt dan tarpentyn, boomoly en een weinig zout, en ruym zo veel fchaapenpis als deeze drie te zaam, ziet dit in elkander, en giét het dan ziedend in de wonden, of fpuyt het er in, zo als zulks maar het befte voegt, en dan om de 6 á 7 dagen verbinden, maar niet bedekken, het is goed bevonden.

Voor Varse Wonden der Paarden.

Als uw Paard bezeert is, het zy hoedanig of op wat plaats het ook zoude moogen weezen, zo moet gy eerft als het bloed dat ftempe, met donders pof zo als men die noemt, houd dezelve ftyf in die gaten

ten, en als 't bloede over is, moet gy die wonden schoon uitwasfen met fchapeapis, neemt dan wat tarpentyn en wat boomoly en zout, maakt daar zo veel van toe als gy oordeelt nodig te hebben, kookt dit onder elkander, fpuyt het in de wonden of bet het met een fchoone linnen doek, of giet het anders met een lepel in de wonden, zo als maar het beſte voegt, en als het ten eerſte niet beter is, moet gy het beeft om de 7 à 8 dagen weder verbinden, 't is altyd goed bevonden.

Voor Bloed te Stempe, van de Paarden.

Als uw Paard uyt de neus bloed of op anderen plaats, en gy het met geen pof donders ſtuyten kunt, dan moet gy uw Paard met kout petſwaater langs de rug zo lang begieten, tot dat hy ſterk trilt, het bloede zal wel ophouden, 't is goed bevonden.

Voor Vervangen Paarden.

Als uw Paard vervangen is, dan is hy zeer ſtyf, zo dat hy 't eene been niet voor 't andere kan zetten, en het hart zal tegen het linker been ſterk ſtaan, als gy daar ſpoedig by zyt is uw beeft gemaklyk te helpen, gy moet zyn 4 beenen van onderen tot boven aan toe met ſtroo bebinden, en giet daar koud petſwater by in, neemt 3 paar dekken en 3 zakken mede in petſwater nat gemaakt, en legt die op 't Paard, en hier over weder een droog zyl of deeken, en laat hem zo drie uren ſtaan, en dan al weder by dat ſtroo koud petſwater ingegooten en de dekken en zakken nat gemaakt, moet gy hem weder 3 uren laten ſtaan, en dit 5 à 6 maal continueeren

tinneeren, dan is uw beest geholpen, zonder eenige kentekenen van styvigheid na te laten, het is goed bevonden.

Voor Paarden, die reeds 2 à 3 Dagen
zyn Vervangen geweest.

Als uw Paard reeds 2 à 3 dagen vervangen geweest is, dan moet gy hem aderlaaten in beide de zyën van zyn borst en ook in beide zyn spat Eeders, neemt daar zo veel bloed af als hy ontbeeren kan, maakt dan deeze drank klaar, een pintje france brandewyn en by na een oorde kop vol specie uit uw secreet, kookt dit onder elkander, maar niet langer als men een zootje vis kookt, dog de pot vooral digt houden, en daar na 't door een teemis gieten, geeft hem dan die wyn in en dek hem digt toe, en houd hem zo een dag of 5, dog 2 maal daags moet gy hem reyden maar vooral warm houden, het is goed bevonden.

Voor Paarden die niet kunnen Wateren.

Zo uw Paard niet kan wateren, moet gy kleyn bier nemen en 2 groote handen vol peterfelie en kerf die fyn, doet dezelve in het bier en kookt dit te zamen, ook zo lang als een zootje vis: laat het dan zo koud worden, dat gy het kunt doogen, en knypt dan de peterfelie uyt en giet hem dan het bier tot de mond in, dekt hem met 1 of 2 dekken wel toe, hy zal in de tyd van 3 à 4 uren wel wateren, des winters gebruikt men de wortelen en zomers de loof van de peterfelie, maar gy moet de pot of ketel daar het in gekookt word
vooral

vooral toehouden, op dat 'er de kwalm inblyft, die de beste kragt aan de drank geeft, goed bevonden.

Voor Buyk Pyn der Paarden.

Zo uw Paard buyk pyn heeft, maakt 2 musjes annys warm, giet hem die in, en dek hem wel toe.

of Anders.

Neemt een groote uyjen, sneid dezelve aan vieren, doet die vier stukken in zyn Enteldarm, zo ver uw arm lang is, altyd goed bevonden.

Voor Verstoptheid der Paarden.

Als uw Beest verstopt is, zo dat hy niets van hem kan doen, neemt dan een half pond raapoly met een half pond booter, maakt dat te zaam warm tot dat de booter gesmolten is, laat het een weinig koelen, giet of geeft hem dit in, het is goed bevonden.

Voor Bloed Ziekten der Paarden.

Zo uw Paard aan het 't bloed is, dan zal hem het hart aan de flinkerzy sterk slaan tusfchen de Voorbout en het lyf, als gy dat voelt dan moet gy hem terftond doen aderlaten, aan de flinkerzy van de hals, dog zo gy daar geen bloed na genoeg krygen kunt, moet gy hem laten daar 't dan maar het beste voegt; dan moet gy met eeten probeeren, en geeft het beest dat hy het graagte lust, het is dikwils dus gedaan en goed bevonden.

Voor de Droes der Paarden.

Wanneer uw Paard droesig is, geeft hem dan een tinne lepel vol groene Erwten onder wat voer ha-

ver te eeten, vervolgens twee lepels vol, al langzamer meerder en dat tweemaal daags, dog boven de 5 lepels vol moet gy niet gaan, zo lang de droes daar niet uyt is.

Weder voor de Droes der Paarden.

Daar is veelderlye droes der Paarden, ér is die ontstaat van gesmolte smeer, dat door al te sterk reiden veroorzaakt word, dat word byna geele droes, dog is gemaklyk te herstellen, neemt voor 4 duyten aan mostert en voor 4 duyten aan gestooten peper in een musfie wyn azyn met wat boomoly, mengt dit te samen onder elkander en maakt het laauw, giet dat 't Paard in, zo hy niet te zwak is kan hy wel beteren, ik heb hier meede veele geholpen.

Voor Verhoolen Droes der Paarden.

Als uw Paard niet veel Eet, en ligt van buyk word, en veel komt te leggen, en dan op zyn eene been en dan op het ander gaat staan, moogt gy wel denken dat hy de verhoolen droes heeft, dan moet gy uw beest in de hals Aderlaaten, en ten eerste twee groote stukke vleesch uyt uw kuip in een ketel vol water gaan kooken, neemt dan dat vleesch op met dat vet als 't nog warm is, wast dan het Paard zyn lyf daar meede en dek hem dan dicht toe, dog gy moet hem 2 à 3 dagen agter een wasfen, het is altyd goed bevonden.

Voor Gemeene Droes der Paarden.

Deeze gemeene droes is een wit snot, als gy die bemerkt zo geeft uw beest groene Erwtten onder zyn
voet

voer zo als te vooren gezegd is, neemt daar by een halve lepel vol wit mostert zaad, ook zo veel fyn griek en klisfebooms-zaad, voert dit onder wat haver, dog ieder meel op zig zelve, het is goed.

Voor de Droës in de Keel der Paarden.

Als uw Paard de keel toegaat en hy niet zwelgen mag, en als hy gedronken heeft, het water hem de neus uitloopt; Neemt dan een Bullerees en stoot hem 3 maal daar mee in de keel, maakt dan een half musfie france wyn warm en giet hem dat in, geeft hem vry 2 à 3 maal daags een half musfie, de keel zal wel ruym worden, en de droës beginnen te schieten, geeft hem vry een wynig groene Erwtten onder zyn voer, het kan niet schaaden, 't is goed bevonden.

Voor Droës of Buylen der Paarden.

Als uw Beest droësige is, dat ér buylen onder de keel komen; smelt of kookt wat booter in een pantje dog zo lang op 't vuur laten staan, dat dezelve bruyn of zwart geworden is, smeert die buylen daar 2 à 3 maal daags meede, tot datze doorbreeken, dan is uw Paard verligt, haalt vervolgens de droës daar uyt of duwt dezelve ér uyt, houd daar een wiel e in van schoon linnen, maakt het zelve vet van de bruyne gesmolten booter 2 maal ieder dag, anders willen die gaaten te vroeg dicht gaan, 't is goed bevonden.

Voor Druyp Droës der Paarden.

Van deeze druyp Droës zeg ik alleen dit tot onderrigting, het is wit schuym dat uit de neus druypt even als of het snot is, en doorgaans loopt die voort

meest uyt een neusgat, zy snuyven daar wel aan; men kanze daar niet van geneezen, maar dat hier het beste van is en dat ik ieder onder het oog wilde brengen, komt hier op uyt, deeze droes spruyt niet aan andere Paarden over, daar en tegen alle andere droes allegaar overspruyt; het zy op stal of datze met andere in de weide loopen, of voor ploegen of wagens, ja al eet een gezond paard uyt de krep. daar pas van te vooren zo een droesige uyt geëeten heeft, 't zal niet over spruyten, ik heb daar veel ondervinding van, waarom ér dit van meede deel.

Iets, van voorgemelde Drogen, dat die niet over zullen spruyten aan uw Paard.

Zo gy met een Paard by een droesig Paard moet ryden of mennen, op stal of in de weide zyn, en gy wilt uw Paard voor droes bevryden, zo moet gy uw beest wat haver voeren, en doen daar wat zevenboom onder zyn haver, maar niet meerder ieder meel dan een vingerhoet vol, en gy moet die zevenboom fyn kerven, als gy dit een dag of 2 van te vooren gedaan hebt eer hy by droesige Paarden komt, ja al at hy de droes van andere Paarden op, zal zulks niet overspruyten, maar gy moet dit tweemaal daags onderhouden, als uw Paard by zulke droesige verkeerren moet, ik heb veelmaal de haver met zevenboom myn Paard laten eeten, als hy van de droes besnot en bemorft was, en goed bevonden.

Voor Gallen aan de Agtterste Beene der Paarden.

Wanneer

Wanneer uw Paard aan zyn hakken in de agterfte beenen gallen krygt, dan moet gy hem des avonds en 's morgens in 't wet of koud water reiden, tot de buyk toe, en laat hem daar een half uur ftill in ftaan, maar in zeewater is nog beeter; en als 't dan nog niet be- ter word, zo moet gy de gallen 2 maal daags smeeren met oly van tarpentyn en droogen die oly ieder rys in als gy hem smeert, 't is goed bevonden.

Voor Dikke Hakken der Paarden.

Als uw Paard dikke hakken krygt, dan moet gy die tweemaal daags met zeep befmeeren, en die zeep met het plat van uw hand vryven tot datze schuimt, en alle 2 of 3 dagen de zeep met laauw waater afwasfen, anders groeyen daar dikke korfte aan, en dan al weder smeeren als gezegd is, de dikke hakken zullen wel weg gaan, het is goed bevonden.

Voor de Eetworm der Paarden.

Zo uw Paard aan de Eetworm is, dan krygt hy veele klyne builtjes als of 't wormmoote der koeyen zyn, die komen veelyds eerft aan 't hoofd, ook wel aan de voorbeene, en op veele andere plaatzen van 't lighaam aan, ja ten laafte het geheele lyf over en dan zynze kwaad te helpen, hoe fpoediger daar by des te beter, Neemt zeep en oude pis die sterk is, kookt dit wel onder elkander, en smeert de Eetworm daar 2 maal daags meede, het is goed.

Voor Mok Beenen der Paarden.

Als uw Paard tusfen de hoef en de vitlok, of in de vitlok komt te rotten, zo dat 't haar daar uitvalt

en ér gaten inbreeken; waar aan zommige wel hinken, dan moet gy ér het losse haar uittrekken, en de rooven ér af vryven, wafst dat dan met brandewyn en daar na met boskruyt bevryven, 't is extra goed.

Voo de Klem der Paarden.

Als uw Paard de klem heeft, word hy heel styf zo dat hy de beenen zeer wyd van elkander zet, en is over t geheel styf, zo dat de mond nauwlyks op kan, en de ooge draayen 't wit voor, maar zo de mond in het geheel niet op kan, is uw beest onherstelbaar, dog als gy ér by tyds by zyt moet gy hem veel bloed aftappen, op al die plaatze daar gy het maar t best krygen kunt, maakt dan deeze drank gereed, twee kannen oud bier met een half pond boom oly en een ons feneetse drieäkel, maakt dit te zaam warm, en giet het uw Paard in, dekt hem daar op wel toe, het is de beste raad die ik voor de klem weet, aan dit ongemak sterven er meer dan die daar van hersteld worden.

Nog Iets voor Vervangen Paarden, waar van reeds geme d is.

Zulk een Paard moet gy in de borst en in de spat aderlaaten, en gee t hem dan een kop vol bier met een tinnelepel vol feneetse drieäkel onder elkander geroert in, dekt hem dan warm toe, dit heb ik by ondervinding dat het zeer goed is maar franche wyn en een fyn geraspte noote muichaat daar onder is nog niet dan des te beter.

Dito van de Eerdworm der Paarden.

maakt

Maakt een drank klaar van onde manne water en groene zeep van elks evenveel, zet dit op een klyn vuurtje, en roert het geduurig tot dat het wel onder een gemengt is, en als het koud is, smeert de gaaten en bonkels daar meede, uw Paard zal wel geneezen, ik heb alle die geenen die dit ongemak hadden, hier meede geholpen.

Voor of van de Varent der Paarden.

Zo uw Paard varens krygt, die komen by de ooren of aan de schoft der Paarden, het worden hooge buylen, ik heb daar van eenige geneesen, dog daar is veel moeite en koste aan, daar moeten groote gaaten ingesneeden worden, en dan met sterk trekkende specie laten uittrekken, want het accident komt uit de long pypen voort, maar ik wil niemand sterk raaden daar aan te beginnen, zy zyn ook wel met goede heel zalf digt te krygen maar zy breeken meest al weder op,

E Y N D E.